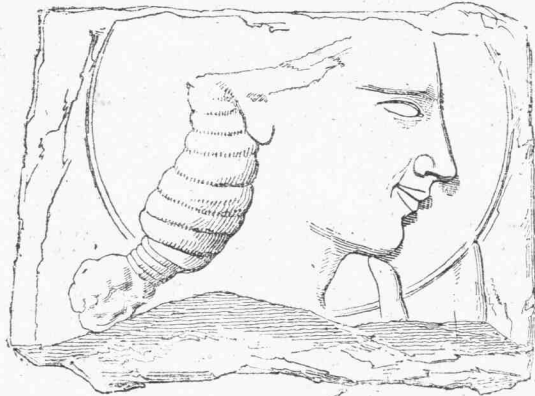

rum, Corpus inscriptionum Atticarum, Corpus inscriptionum Latinarum), ἐν οἷς διετρανώθη τὸ κριτικὸν πνεῦμα καὶ ἡ ἀκαταπόνητος ἀληθῶς δραστηριότης ἀνδρῶν οἰοί: ὁ Boeckh, Mommsen, Kirchhoff, Dittenberger, Köhler, Henzen, Hübnér, ὅπως ἀναφέρω μόνον τοὺς ὀνομαστοτάτους τῶν πρωτεργατῶν. Οὐδὲ περιορίσθη κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας ἡ τοιαύτη συνθετικὴ κίνησις εἰς μόνην τὴν ἐπιγραφικὴν, ἀλλὰ καὶ πλείστα ὅσα τμήματα τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας τέχνης ἔτυχον ὁμοίας εἰδικῆς ἅμα καὶ γενικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἰδίως δ' ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῶν νεωτέρων ἀρχαιολόγων περὶ τὴν συλλήβδην διαλεύκανσιν καὶ συντέλεσιν τοιούτων σειρῶν μνημείων, ἅτινα ἄρ' ἐνὸς μὲν ἔχουσι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ὁμοίας τεχνολογίας περὶ τὴν αὐτὴν ὕλην διατριβούσης, ἄρ' ἑτέρου δ' ὑπερβαίνουσι καὶ ἐν μέσῳ τῆς μεγίστης ποικιλίας περὶ τὴν ἐκτέλεσιν κοινούς τινες σκοποὺς καὶ κοινὰς τινὰς ἰδέας, αἵτινες τότε μάλιστα γίνονται σαφεῖς, ὅταν μελετηθῇ τὸ σύνολον τῶν ὁμοίων καὶ συγγενῶν τεχνουργημάτων.

Ἐν τῷ πνεύματι δὲ τούτῳ εἰργάσθη κατὰ τὸν

Ἡ στήλη τοῦ δισκοφόρου

ἡμέτερον αἰῶνα ἐν παλαιότεροις χρόνοις ὁ Ἐδουάρδος Gerhard, ὅστις οὐ μόνον σειρὰς ἀγγειογραφικῶν καὶ τυρρηνικῶν κατόπτρων ἐξέδωκεν, ἀλλὰ καὶ συνέλαβε τὸ σχέδιον ἐκδόσεως πλήρους συλλογῆς τῶν τυρρηνικῶν ἐπὶ σαρκοράγων ἀναγλύφων. Ὅποιον δὲ τὸ εἰς τὸν Gerhard προκείμενον σαφὲς πρόγραμμα τῶν ἀρχαιολογικῶν μελετῶν, οὐ παρίσταται εἰσηγητῆς, χαρακτηριστικώτατα δηλοῖ τὸ ἀπόφθεγμα αὐτοῦ, ὅτι «Ὁ ἰδὼν ἐν μόνον μνημεῖον τέχνης οὐδὲν εἶδεν, ὁ δὲ μυρία ἰδὼν ἐν εἶδεν».

Ἀλλὰ τὸ μέγα ἐκεῖνο πρόγραμμα τοῦ Gerhard, ἡ περισυλλογὴ τῶν ἀρχαίων μνημείων κατὰ εἶδη, μόνον μετὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ κατὰ τῆς ἐντελείας ἐκείνης καὶ κριτικῆς ἣν ἀπαιτεῖ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη. Εἰς τοὺς συγχρόνους ἡμῶν ἀρχαιολόγους ἠδύνατο μὲν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρώτη βᾶσις τὸ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως ὑπὸ τῶν φιλαρχαίων καὶ ἀρχαιολόγων περισυρριεγμένον ὕλικόν, καθίστατο δὲ δυνατὴ ἡ κριτικὴ τοῦ ἀρχαιότερου ἐκείνου ὕλικου μελέτη καὶ ἀνακᾶθαρσις διὰ τῆς ἐν τοῖς δημοσίοις μουσεῖοις καὶ ταῖς διαφόροις ἰδιωτικαῖς συλλογαῖς αὐτοψίας. Οὐ μόνον τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας εὐκολύνουσι

σήμερον εἴπερ ποτὲ τοιαύτας μελέτας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναπαράστασις τῶν μνημείων ἀπέβη εὐχερέστερα καὶ τελειότερα ἕνεκα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, τῆς τελειοποιήσεως καὶ τῶν εὐνοτερότερων τιμῶν τῶν νεωτέρων ἀναπαραστατικῶν μεθόδων, εἰς ἃς ἤγαγεν ἡ καταπληκτικὴ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις πρόδοσις τῆς φωτογραφίας καὶ φωτοτυπίας. Ἡ δ' ἐπίσημος ὑπὸ ἀρχαιολογικῶν καθιδρυμάτων καὶ ἀκαδημιῶν ὑποστηρίξις τῶν τοιούτων ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρήσεων κατέστησαν οὕτως εἰπεῖν τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν διεθνή, καὶ οἱ ἄνδρες εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τῶν τοιούτων ἔργων εὐρέθησαν εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν νὰ ἔχουσι περὶ ἑαυτοὺς φάλαγγα ὅλην ἐρευνητῶν, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς κανόνας τῆς προσηγμένης ἀρχαιολογικῆς μεθόδου ἐργαζομένων. Ἐν δὲ τῇ προαγωγῇ καὶ γενναίᾳ ὑποστηρίξει τοιούτων μεγάλων ἀρχαιολογικῶν δημοσιεύσεων πρωτοστατοῦσιν αἱ ἀκαδημίαι τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Βερολίνου, συνεπικουρούμεναι ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ καὶ Ἀθήναις γερμανικῶν ἀρχαιολογικῶν ἰνστιτούτων. Διὰ τοιαύτης ὑποστηρίξεως ἠδυνήθη ὁ μὲν Brunn νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐκδόσιν τῆς συλλογῆς τῶν ἀναγλύφων τῶν τυρρηνικῶν τεροδόγων κισιτίδων, ἣν ἔπειτα ἀνέλαβεν ὁ Körte, εἰς ὃν ἀνετέθη καὶ ἡ συνέχεια τῆς γεωγραφείου συλλογῆς τῶν τυρρηνικῶν κατόπτρων, ὁ δὲ Matz προκατήρξατο τοῦ συντάγματος τῶν ἀρχαίων ἐγγλύπτων σαρκοράγων, ὅπερ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀναλαβὼν ἤρχισεν ἐκδίδων ὁ Robert, καὶ ὁ Kekulé ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀρχαίων ἐξ ὀπτιῆς γῆς εἰδωλίων. Διὰ δὲ τῆς τοιαύτης ἀκαταπονήτου ἐργασίας προκρίνεται εἰς τοὺς ἀρχαιολογούντας σειραὶ ὅλαι ἀρχαίων μνημείων ὁμοταγῶν, ἀριστα ἐκδεδομένων καὶ μετ' ἐκτάκτου φιλοκαλίας ἅμα καὶ ἀκριβείας ἀναπαριστανομένων, ποικιλωτάτας μὲν ἔχόντων τὰς καθ' ἑκάστην μορφᾶς, διαπνευσμένων δὲ ὑπὸ μιᾶς ἐν ὅλῳ ἀρχικῆς ἰδέας, ἧς πρόκειται εἴπερ ποτὲ σαφεῖς αἱ διαφοροὶ φάσεις καὶ μεταπτώσεις. Ὁ φίλος τῆς ἀρχαίας τέχνης δὲν δύναται πλέον νὰ παραπονεθῇ, ὅτι ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἐν μόνον μνημεῖον, ἥτοι οὐδὲν κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Gerhard, ἀλλὰ δύναται νὰ προβῇ μετὰ θάρρους εἰς τὴν ἐν τοῖς προκείμενοις πολλοῖς μνημείοις διάγνωσιν τῆς ἐνότητος, τῆς ἐν τῇ ποικιλίᾳ ἐνυποκρυπτομένης ἐνιαίας ἰδέας.

B'

Εἰς τὰς τοιαύτας δημοσιεύσεις, δι' ὧν παρέχεται ἐνότης εἰς τάξεις ὅλας μνημείων συνανηκόντων ἀλλήλοισ, πολὺτιμος προσθήκη ὑπῆρξεν ἡ συλλογὴ τῶν ἄττικῶν ἐπιταφίων ἀναγλύφων. Οὐ μόνον ἡ ἀρχαία τέχνη, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βίος καὶ ἡ γνώσις τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων περὶ μελλούσης ζωῆς μέλλουσι διὰ ταύτης τῆς συλλογῆς νὰ διαφωτισθῶσιν ἐξόχως. Ὅπερ δὲ σπουδαιότατον, ἡ ποικιλία αὕτη διαφώτισις ἀναφέρεται εἰς τὴν τέχνην, τὸν βίον, τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας ἐκείνου τῶν ἐλληνικῶν λαῶν, ὅστις ἔφθασεν εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς καλλιτεχνικῆς ἐντελείας καὶ εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς ἡμερώσεως τῶν ἡθῶν, τοῦ ἄττικου. Ἡ ἐν παλαιότεροις φύλλοις τῆς Ἐστίας δη-